

⊕ SZÖVEG: LÁZÁR ÁDÁM, KÉP: SZEPESI DÁVID

NÁGAFÖLD FEJVADÁSZOK FESZTIVÁL- HANGULATBAN

Hegyek, völgyek, erdőségek, patakok, zöldellő domboldalak. A hegyoldalba vágott teraszokon rizsföldek, kapaszkodó faházak. Utak pedig alig, és a létezők, kacskaringósak, meredekesek vagy még épülőfélben. A békét sugárzó vidék egykor a nágák harci kiáltásaitól volt hangos. Azóta a vadász-harcos népet megszelídítették. Most azonban nem a tájat csodálom, hanem egy morung teraszán békésen teázó fejvadászt. Már jó ideje nézzük egymást. Azon töprengek, vajon miért vágta le emberek fejét, ő pedig azt várja, mikor fogom ezt megkérdezni

Gördülő kövek népe

A Brahmaputra-síkságból emelkedik ki Nágaföld, India egyik legkisebb állama, az aprócska hegyi tagköztársaság, ahová 2011-ig még az indiaiak is csak engedéllyel léphettek be. A Tibet (Kína), Burma és Banglades által határolt, kis hegyi „ország” nemcsak stratégiaileg, de gazdaságilag is fontos Indiának, mivel gazdag kőolaj- és nemesfémlelőhelyek földje. Nem egészen kétmillió lakosán 16 törzs osztozik. Egymás nyelvét nem beszélik, egyfajta keveréknyelven és angolul értekeznek. A nágák mongol származása szembetűnő, írott történelmük azonban nincs, amiből kiderülne: mikor, honnan jöttek. A szájhagyomány úgy tartja, hogy Tibetből vándoroltak Indonéziába, ahonnan később visszatértek mai hazájukba, amit elszántan védtek és védenek ma is.

MAJDNEM MINDENKI FESZTIVÁLOZIK

A Hornbill Fesztivál idején a fiatalabb nemzedék tagjai mind a helyszínen vannak. A falvakban csak a kis-gyermekes nők és az idősebbek maradnak. A termést a napon szétterítve szárítják

LEJTŐS TEREPEN

A hegyoldalba, teraszosan kialakított földeken kalákában, összefogva dolgoznak a helyiek. Nágaföld termékeinek 60%-a földművelésből, a többi a kézműiparból származik

A CIKK MEGJELENÉSÉNEK TÁMOGATÓJA

AZ STA TRAVEL – STATRAVEL.HU

***A nágák mongol származása
szembetűnő, írott történelmük
azonban nincs, amiből kiderülne:
mikor, honnan jöttek.***

Falvaikat hegyoldalakra vagy -ormokra építették, várral, lőrésekkel az út felé. Innen szükség esetén óriási sziklákat tudtak gördíteni támadóikra. Védelmük erejéről sokat elárul, hogy a 19. században a briteknek 40 évbe került bevenni a területet. Az ellenfelekből aztán a világháborúban szövetségesek lettek. 1944-ben, amikor a japán erők Burma felől itt próbáltak betörni Indiába, a brit-nága egységek „a Kelet Sztálingrádjának” is nevezett támadást hősiesen verték vissza. A fővárosban – Kohimában – fekszik a katonai temető. Itt, a döntő összecsapás helyén, az egykori tenispályából lett sírkert több tízezer halottja tanúskodik a harc nagyságrendjéről. Az emlékművön ez olvasható: „Vidd el a hírt, hogy mi a mánkat adtuk a ti holnapotokért!”.

Mezítlábás falusi turizmus

A főútról letérve keskeny úton szalamoszunk. Olyan falut keresünk, amelynek lankás rizsföldjeit még éri a napsütés. Nők húzódnak le előlünk a padkára, homlokukon vesszőkosár pántja feszül, az erdőn gyűjtött tüzelővel megrakva. Kora délután van, de a mindent körülvevő hegyek mögött hamar lebukik a Nap.

A fővároshoz egyik legközelebb eső falu Kig-wema. Az angami törzsből hatszázan élnek itt, családonként 4-5 gyerekkel. Van iskola, templom, gyakran elektromosság és mobiltelefon-kapcsolat is. A víz a hegyekből ered, a nők hajukat és edényeiket is ebben mossák tisztára. Csupaszlábukon papucs, a gyerekekén többnyire az sem, mezítláb futkároznak a sziklás-, köves talajon. Kabátot nem viselnek, csak a törzsre jellemző színű vállkendőt. A fejüket sállal csavarják körül.

A nága falu legfontosabb része a kapu. Erre vésik fel hiedelmeiket, szokásaikat,

A nága falu legfontosabb része a kapu. Erre vésik fel hiedelmeiket, szokásaikat, tabuikat.

Elejtett állatok koponyáit, bölényfejet akasztanak rá.

TÖRZSI BEMUTAKOZÁS

Az egyhetes fesztivál alatt minden törzs naponta többször is alkalmat kap táncai, dalai, vetélkedői, egykori harci szokásai, viseletei bemutatására

tabuikat. Elejtett állatok koponyáit, bölényfejet akasztanak rá. A kapu ma már csak szimbolikus, nincs bezárva, gyakran nem is az út közepén áll. Mára a harcos kedvű emberekből földművesek, kézművesek váltak. Szövőszékeiken színes sálak, váll- és nyakkendők, felöltők, köpenyek készülnek. Természettel való együttélésük kifejeződései máig kiolvashatók az anyagba szőtt motívumokból.

Összefutunk egy csoporttal: esküvő után az új arát hozzák a fiú házához. A kis teherautón rajtuk kívül mosógép, vasszekrény és egy zsák liszt utazik. Nem derül ki, hogy nászajándék-e vagy hozomány. Odébb egy nagy, üvegezetlen ablakú épület ajtaján mezítlábás férfi lép ki, és meglepően jó angolsággal invitál beljebb. Bent, a fénytelen terem közepén vascsövekből készült asztal, alatta füstölgő fahasábok, rajta hatalmas kondér. A helyiség sötétjéhez a kialudt tűz fulasztó füstje társul. A férfi egy félig feldarabolt sertésre mutat, az állat másik fele már az üstben rotyog – szőröstül-bőröstül. A házigazda jelzi, hogy foglaljak helyet, az üst mellett még bőven van hely. Rajtunk kívül még 6-8 árny üli körül az asztalt. Egy másik üstből merít csészényivel. Rizssör van benne, azzal kínál.

– Maguknál vannak ilyen házak? – elegyedik beszélgetésbe a sörfőzőmester a kalibára célozva; bambusz tartógerendák között kötött háncsból készült falak, rajta jobb napokat is látott fémhordók kivágott palástjából tetőféleség.

– Nincsenek. De a tél is hűvösebb – válaszolom tömören.

Alkalmi asztaltársaságomtól búcsút véve, az utcát járva az tűnik fel, hogy Nágaföldön nem hallani kutyaugatást; városon csak kóbor kutya van, az meghúzza magát, nem ugat, a falvakban a kapuk és ajtók tárva vannak mindenki előtt, hát minek csaholnának? A falusi házikók egyszerűségének dacára a templom mindenütt szokatlanul nagy. Az eredetileg animista nágákat a britek már a 19. században próbálták megtéríteni, de csak jóval később, amerikai hittérítőknek sikerült, ha nem is mindenkit. Csodálkozva szemlélem a kivilágított vörös csillagot a kereszt csúcán. A maoisták már a templomokba is betették volna a lábukat? Valójában csak karácsonyi dekoráció.

Hagyományőrzés – katonai kísérettel

A nága törzsek legnagyobb becsben tartott állata a nagy szarvascsőrű madár – angolul great hornbill. A színpompás jószág a nágák szent állata és egyben törzsi jelkép is. Elég nyomós ok, hogy róla nevezzék el a minden év decemberében tartott rendezvényüket, a Hornbill Fesztivált.

A hagyományőrző sokadalomnak a fővárosközeli skanzen ad teret, ide se-reglenek a különböző törzsek képviselői. De több ez a törzsek közti találkozó-nál: remek alkalom, hogy a nágák ősi szokásait és mai életmódjukat a kívülrőlők is megismerhessék. A heti program igen színes, a hagyományos fafaragó bemutatótól a popkoncertekig sok minden van műsoron.

ŐSI VISELETBEN
A törzsi fejdíszek
és fegyverek sem
hiányozhatnak

KIFINOMULT LÁTVÁNY

Az este a finomabb versengések, koncertek, színdarabok és filmek, a Nága szépségverseny, valamint a divatbemutatók ideje.

Az egzotikusan szép manókenek helyi lányok, a ruháik is itteni tervezésűek

A fesztiválfaluhoz vezető út két oldalán 15 méterenként katonák, rendőrök állnak díszegyenruhában, puskával, géppisztollyal. A marcona gárda látványán sokat csillapít, hogy az út utolsó kilométerein fiatal, gyönyörű rendőr- és katonanők állnak strázsát. A túlzónak tűnő biztonsági intézkedések nem ok nélküliek: idén a fesztivált India miniszterelnöke, Narendra Modi nyitja meg.

A skanzenben mind a 16 törzsnek felépítettek egy-egy morungot – ez tulajdonképpen a nága lakóépület. Ilyen közösségi hálótermekben alszanak a nága fiúk. Szarvakat, trófeákat, használati tárgyakat, szerszámokat, edényeket, fegyvereket is tárolnak itt. Esténként a férfiak itt beszélgetnek, hozzá rizssört kortyolnak, hatalmas bográcsban disznót főznek. Központi fűtés vagy kályha itt nem létezik; az ajtó elé vetnek néhány gallyat, és a parányi láng körül guggolva melegszenek.

A nága törzsek legnagyobb becsben tartott állata a nagy szarvascsőrű madár – angolul great hornbill, a nágák szent állata. Elég nyomós ok, hogy róla nevezzék el a fesztivált.

Most azonban teljes díszbe öltözött harcosokban gyönyörködhet a fesztivál népe. Az épület előtt autentikus ételeket-italokat, a rájuk jellemző csemegéket is árúsítanak a törzs képviselői. Az egzotikum rajongóinak a nága konyha maga a paradicsom. Kedvencük a mócsingos disznóhús, pedig korántsem csak zsíros csülökhöz lehet itt hozzájutni. Vezetőnk éppen banánlevéltányéromra pakol változatos menüt: böglyöt, lárvát, csigát, kígyó-, majom-, kutya-, macska- és halszeleteket. Sajnálkozva tudatom velem, hogy vegetáriánus vagyok.

Hullámvasút helyett...

A fesztivál furcsa, egyedi szokások bemutatója is: hosszú liánok összekötésével készült, több száz méteres kötélfonattal nága férfiak ezrei közös erővel vontatnak el egy hatalmas sziklatömböt. A nága falvakban, városokban, földeken gyakran látunk felállított megalitokat. Ilyen, akár több száz tonnás kőtömbökkel valamilyen különleges cél elérésekor tüntetnek ki egy falut, várost vagy embert. A fesztiválon a kőhúzáskor az összes nága csoport összefogva húzza 3-4 kilométeren át a súlyos kőtömböt – idén egy 6 méter hosszú, másfél méter széles és 60 centi magas megalit volt a kötél végére kötve!

De „erős” viadal a Király Csilifaló Verseny is. Az indulóknak tíz méregerős paprikával kell végezniük mindössze 15 másodperc alatt! A színpad mögött orvosok várják a „célba érkezőket”, akiket rendszerint alaposan megviseli a próbatétel; nem ritka, hogy gyomorgörcsben fetrengenek a verseny után: el is kelhet az injekció. A dobogások 10 000, 20 000, illetve 30 000 rúpiával

De „erős” viadal a Király Csilifaló Verseny is. Az indulóknak tíz méregerős paprikával kell végezniük mindössze 15 másodperc alatt.

FOTO: LÁZAR ADÁM

UTOLSÓ FEJVADÁSZ- TOM 1959-BEN VOLT

Az igazi fejvadászok
már mind jóval
70 év felettiek.

Fegyvereiket,
fejdíszeket, nyaklánc-
caikat a fesztivál
idején ma már fiaik,
unokáik viselik
– leginkább turista-
csalogatóként

SZIKLAMOZGATÁS

A kőhúzásnál a férfiak és mellettük a még egészen kicsi fiúk is törzseik szerint sorakoznak, és együtt vonszolják a hatalmas kötömböt (halra)

 **Gazdasági
rádió FM 105.9**

CSÜTÖRTÖKÖNKÉNT 16.35-KOR

A rádióban vendégünk a témáról:
LÁZAR ÁDÁM

Korábbi műsoraink meghallgathatók:
www.afoldgomb.hu/radio

gazdagodnak! Nem véletlen, hogy az itt hatalmasnak számító összegért sokan ringbe szállnak. A rutinos versenyzők legális doppingserként tetemes mennyiségű tejport habzsolnak be a paprikafalás előtt – mindez nem meglepő: a világ legerősebb paprikái innen származnak.

Akinek a csili nem csúszik, próbálkozhat a bambusszal, mert az biztosan fog; a bambuszmászó-vetélkedőn egy 8 méter magas, beolajozott bambuszrúdra kell felkúszni. Nem nehéz elképzelni, hogy az amúgy is sima felületű növényi száron olajosan nem egyszerű legyőzni a gravitációt. Az idei győztes emberfeletti küzdelemben, 23 perc alatt érte el a rúd csúcsát.

Fejvadászok faggatása

Akik hallottak már Nágaföldről, többnyire a fejvadászok híreről ismerik. Bár a brutális törzsi szokás a kereszténység megjelenésével hivatalosan eltűnt, a harci mesterséget gyakorlók öregjei közül néhányan még életben vannak. Többek között itt, a fesztiválon is megfordulnak közülük. Kérdezősködésem során megtudom, hogy a legvérszomjasabb törzs hírében a konyakok állnak, és a fejvadászok arca mindig tetovált. Ezt tudva már nem nehéz kiszűrni azokat, akikkel érdemes szóba elegyedni. A 76 éves konyak harcossal folytatott beszélgetésemben a törzsének egyik fiatalja segített tolmácsolni.

– Minden nága falu egy önálló állam, amit a törzsfőnök vezet – magyarázza az öreg. – Törzsfőnök pedig abból lett, aki a legjobb harcos volt, aki a legtöbb fejet vitte haza. A tisztség életre szól. Az íratlan szabály szerint falubeli meggyilkolásért kiközösítés a büntetés. A fejvadászat kialakulása a nágák nomád életmódjából eredeztethető. Ha vándorlásuk során egy másik falura bukkantak, akár egy apró dolog miatt is kitörhetett a háború. A megölt ellenség legértékesebb testrésze a feje, de levágták a karokat és a lábakat is. A falvaik házai koponyákkal voltak díszítve. Ez volt a harcos trófeája.

RÉGI IDŐK TANÚI

A megnyitón három, idős, egykori fejvadász vett részt

Kérdezősködésem során megtudom, hogy a legvérszomjasabb törzs hírében a konyakok állnak, és a fejvadászok arca mindig tetovált.

– A vadász is hazaviszi a szarvas agancsát – érvel a bácsi. – Mégis, mi volt a sok háborúskodás oka? Természetesen az, hogy egy terület kihez tartozik – taglalja.

– Itt, ahol minden hegyes-dombos és alig van település, és nemrég még utak és térkép sem volt, honnan tudják, hogy egy terület melyik törzshöz tartozik? – tudakolózom.

– Minden fűszálat ismerünk. Minden egyes törzs külön ország. Ha valaki ezt megsérti, kitör a háború – magyarázza.

SOK VÉRT LÁTOTT

„A késemet mindig magamnál tartom, és ma is ugyanolyan éles, mint valamikor volt...”

... egy másik láncon meg négy, rézből faragott fej. A szokás szerint ez a begyűjtött fejeket jelképezi. Végre eljön a pillanat, hogy rákérdezzek, mikor vágott le utoljára fejet...

Közben mellételepszik két, nála is idősebb férfi. Az ő arcukat másféle tetoválás díszíti, ami elbizonytalanít, de aztán elmagyarázzák, hogy háromféle tetoválás létezik: a fejevadászé, a törzsfőnöké és a papé, mind más-más motívumokkal.

– Hadüzenet? – kérdezem.

– Nem mindig volt, néha egyszerűen betörtünk az ellenséges faluba, főleg éjjel – meséli.

A karjukon elefántcsont gyűrűt, a fejdíszükön vaddisznóagyarat, a nyakláncukon azoknak a vadaknak az agyaráit, szarvait viselik, melyeket elejtettek. Az öregén tigrisfog fityeg, egy másik láncon meg négy, rézből faragott fej. A szokás szerint ez a begyűjtött fejeket jelképezi. Végre eljön a pillanat, hogy rákérdezzek, mikor vágott le utoljára fejet...

– Az még 1959-ben volt, de előtte lepuffantottam. Nem is tudom, ki volt az, a szomszéd faluból valaki – ecseteli. – Nem haragudtam rá, egyszerűen háború volt. A gyilkosság háborúban nem számít bűnnek. Vagy én ölök, vagy engem ölnek – érvel az öreg fejevadász. – A fejeket a legtöbb helyen a kereszténység felvétele után elföldelték, de néhol máig büszkén őrzik. Konfliktusok természetesen vannak ma is, de már nincs megtorlás. A fejevadászat a múlté, a helyét átvette a felejtés és a megbocsátás. ☺